

Mensenrechten als pijler onder het wereldrechtssysteem

Op dit moment staat de Bescherming van de Rechten van de Mens opnieuw midden in de aandacht. Aanleiding daartoe is de VN-Mensenrechtenconferentie, die in juni in Wenen plaats vond. Naast de institutionele versterking van de mensenrechtenbescherming staan centraal in de discussie de "universaliteit van de mensenrechten" en "mensenrechten = vrouwenrechten".

In de voorbereiding op de VN-conferentie is een belangrijk meningsverschil aan het licht gekomen tussen de Westerse en de andere landen. Dat gaat om de vraag of de bescherming van de rechten van de mens mag worden ingevuld in een eigen sociaal-economisch en cultureel bepaald kader. De moeizame discussie in Wenen over universaliteit heeft uiteindelijk een redelijk positieve uitkomst gehad, waarbij de universele geldigheid van de mensenrechten opnieuw bevestigd werd. Dit is verheugend. Toch stemt de discussie tot nadenken. Immers, wanneer in een deel van de wereld (Azië) mensenrechten als een westerse zaak worden beschouwd wordt daarmee één van de fundamentele bouwstenen, waarop het wereldrechtssysteem is gebouwd, onderuit gehaald.

Gelukkig komt het verzet tegen Aziatische regeringsopvattingen niet alleen uit het Westen, maar ook van Aziatische non-gouvernementele organisaties (NGO), die de noodzaak van de universele geldigheid van mensenrechten inzien.

Vrouwenrechten

In de aanloop naar Wenen hebben met name vrouwenorganisaties overal ter wereld zich ingespannen om aandacht te vragen voor hun mensenrechten. Ook al is de tweede emancipatiegolf aan het wegebben, het blijkt nog steeds zeer noodzakelijk om duidelijk te maken, dat mensenrechten geen sekse-verschillen kennen. Hoewel de positie van vrouwen in de achterliggende periode zeker verbeterd is, gelijkwaardigheid aan die van mannen is niet bereikt. Maar overal ter wereld zijn vrouwen slachtoffer van achterstelling, onderdrukking en systematisch geweld, op economisch, sociaal en cultureel terrein. Illustratief daarbij is,

om één voorbeeld te noemen, de situatie in voormalig Joegoslavië, waar verkrachting als oorlogs-instrument gebruikt wordt. In het oorlogsrecht wordt verkrachting evenwel nog steeds niet als oorlogsmisdaad aangemerkt, en is dus als zodanig niet strafbaar. Het valt te verwachten, dat de op voor-

Ted L.E. Strop-von Meijensfeldt

dracht van het Vrouwenberaad door de Partijraad aangenomen motie op dit punt door de regering verder gedragen zal worden naar internationale bestraffing van deze oorlogsmisdaden. Inzet in Wenen op dit terrein was een VN rapport inzake 'Geweld tegen Vrouwen'. Duidelijk is geworden, dat de gezamenlijke inspanning van vrouwen- en mensenrechtenorganisaties resultaat heeft opgeleverd.

Tijdens de Wereldconvocatie voor Gerechtigheid, Vrede en Heelheid der Schepping in Seoul, 1990, sloten de Nederlandse deelnemers met de Filipijnse Raad van Kerken een verbond om samen de strijd aan te gaan tegen de "wereldwijde uitbuiting van vrouwen en in het bijzonder de handel in Filipijnse vrouwen". In een gezamenlijke Zuid-Noord operatie wordt aan dit verbond invulling gegeven, onder meer door de organisatie van een workshop in Wenen. Op dit moment zijn duizenden vrouwen uit zowel Zuid als ook in toenemende mate uit Oost ("ze zijn goedkoper") werkzaam in de prostitutie. Een deel van hen kwam hier om economische redenen, gedwongen door de armoede thuis.

Een ander deel is hier onder dwang of valse voorwendsels gekomen. Verdieping in deze problematiek maakt duidelijk dat van schandalige praktijken sprake is. Natuurlijk kan de opstelling gekozen worden, dat prostitutie niet mag. Prostitutie zou niet nodig moeten en mogen zijn. Helaas, zo zit de maatschappij niet in elkaar. Prostitutie bestaat. De nieuwe bordeelwetgeving in Nederland gaat dan ook uit van een vergunningstelsel. Alleen inwoners van de EG zullen hieronder vallen. Concreet betekent dat, dat de duizenden vrouwen in deze "bedrijfstak" van

buiten de EG straks volstrekt buiten het legale systeem zullen vallen, verstoken van iedere voorziening.

Nog schrijnender wordt dat voor hen, die hier niet vrijwillig in de prostitutie terecht gekomen zijn. Hoewel hun situatie met wat inspanning behoorlijk in kaart te brengen is, zijn politie en justitie tot nu toe niet in staat gebleken de handelaars die zich schuldig maken aan deze moderne vorm van slavernij aan te pakken. De slachtoffers van deze vrouwenhandel lijken totaal geen mensenrechten te hebben.

Omdat het niet een specifiek vrouwenprobleem betreft, is in Wenen ingezet op een rapporteur Mensenhandel. Aan besluiten hierover is de vergadering in Wenen niet toegekomen. Bij volgende gelegenheden zal hierom opnieuw gevraagd moeten worden. Intussen mag van de Nederlandse overheid een actiever beleid gevraagd worden in de bestrijding van de handel. De overheid moet oog hebben voor de slachtoffers van de handel. Een legalistische opstelling alleen is, hoewel begrijpelijk, onvoldoende.

Nederland speelt op het terrein van de mensenrechten een voortrekkersrol. Dat valt te prijzen. Maar die rol verplicht tevens tot een actief en consistent beleid op het terrein van de bescherming van mensenrechten, zowel binnen als buiten onze grenzen. De leuze "All human rights for all" was dan ook een van de beste van Wenen.

Ted L.E. Strop-von Meijensfeldt